

TOEKOMSTBESTENDIG BEROEPSONDERWIJS IN KRIMPREGIO'S

ANALYSES VAN REGIONALE CONTEXT - GRONINGEN

NOTITIE

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

ALBERT RUTTEN & TOBIAS VERVLIT

IN OPDRACHT VAN

COMMISSIE MACRODOELMATIGHEID MBO (CMMBO)

AMSTERDAM, 20 JANUARI 2025

SEO-notitie nr. 2025-03.5

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2024 SEO Amsterdam.

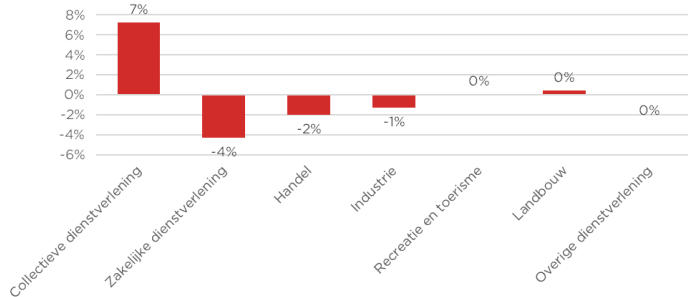
Alle rechten voorbehouden. Het is goorloofd gegevens uit deze notitie te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit deze notitie mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB, Amsterdam

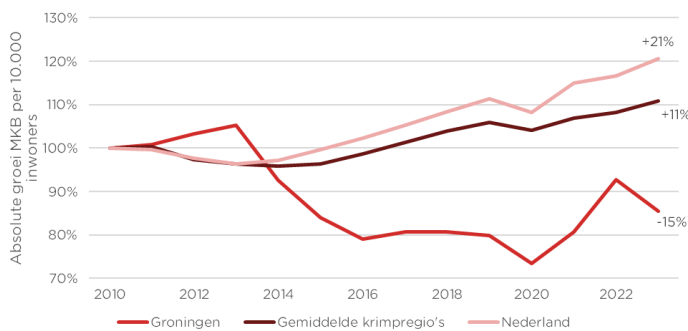
+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl

Samenvatting regionale context Groningen

ECONOMISCH LANDSCHAP

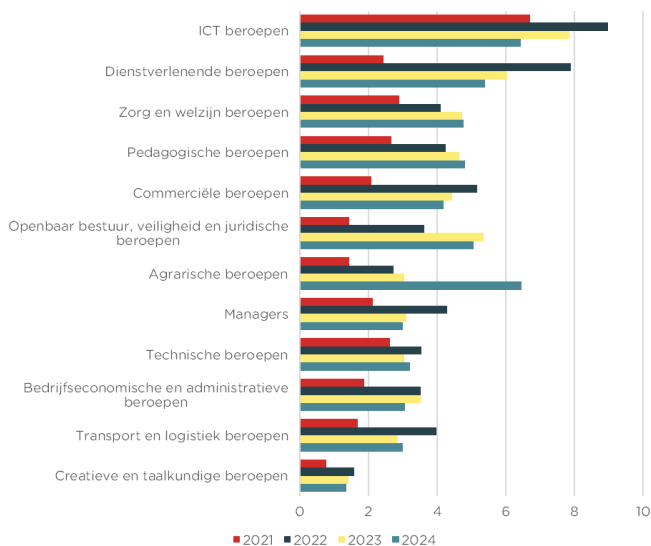
Bron: LISA (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

- De krimpregio Groningen wordt specifiek gekenmerkt door een relatief grote sector op het gebied van collectieve dienstverlening: zorg, onderwijs en openbaar bestuur. Deze sector is groter dan gemiddeld in Nederland.
- Daarnaast zijn de zakelijke dienstverlening en de detailhandel belangrijke sectoren in de regio, hoewel deze sectoren relatief kleiner zijn het Nederlandse gemiddelde. Sectoren als ICT, financiële diensten, transport & logistiek en groothandel zijn minder sterk aanwezig in Groningen.
- De economische groei in Groningen is - in tegenstelling tot andere krimpregio's - negatief. Het stoppen van de gaswinning is de hoofdoorzaak van deze economische krimp. Toch ontwikkelde de werkgelegenheid in Groningen zich de afgelopen jaren positief en bleek de regionale economie weerbaar met snel herstel van de coronacrisis en energiecrisis.
- Op het gebied van publiek-private samenwerking speelt het Groningen Digital Business Center een belangrijke rol. Dit project versterkt de samenwerking tussen het hoger onderwijs en bedrijven in de regio om de digitale transitie te stimuleren.

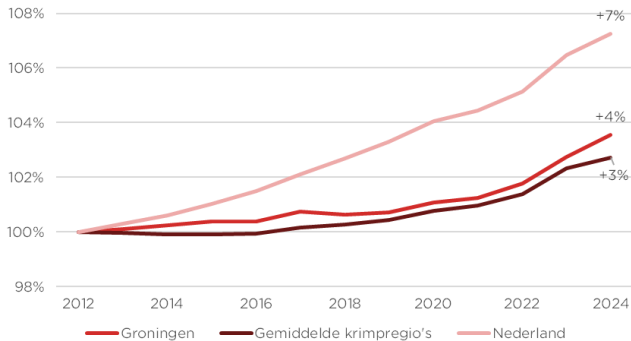
ARBEIDSMARKT EN TEKORTEN

Bron: UWV (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

- Er zijn aanhoudende personeelstekorten voor veel beroepen en in verschillende richtingen. Dit komt vooral door vergrijzing en mismatch.
- De arbeidsmarktcrachte in Groningen is het sterkst voelbaar bij ICT beroepen, dienstverlenende beroepen en zorg en welzijn beroepen.
- Zes mbo-instellingen verzorgen het opleidingsaanbod in Groningen. De studentenaantallen zijn met name hoog op het gebied van zorg en welzijn, voedsel, natuur en leefomgeving en horeca en bakkerij.
- Gezien de arbeidsvraag bieden bol-opleidingen in de zorg en techniek en alle bbl-opleidingsrichtingen een relatief kansrijke startpositie op de arbeidsmarkt. Het onderwijs en de arbeidsmarkt sluiten echter niet altijd goed op elkaar aan. Zo kiezen studenten soms voor opleidingsrichtingen waar minder vraag naar is, zoals opleidingen in de sector economie.
- Bepaalde mbo-instellingen kennen voor sommige opleidingsrichtingen lage studentenaantallen. Zo hebben de opleidingsrichtingen toerisme en recreatie (Alfa-college), economie en administratie en handel en ondernemerschap (ROC Menso Alting) te maken met lage studentenaantallen. Daarnaast zijn er enkele specialistische opleidingen die te maken hebben met zeer lage studentenaantallen.

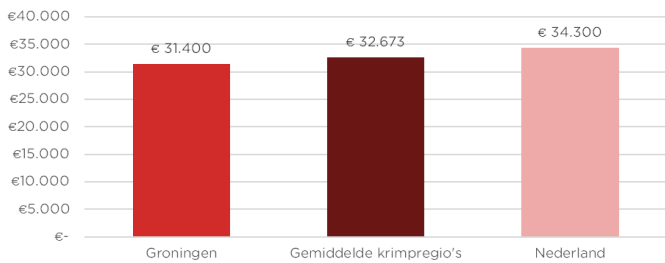
DEMOGRAFISCHE ONTWIKKELING

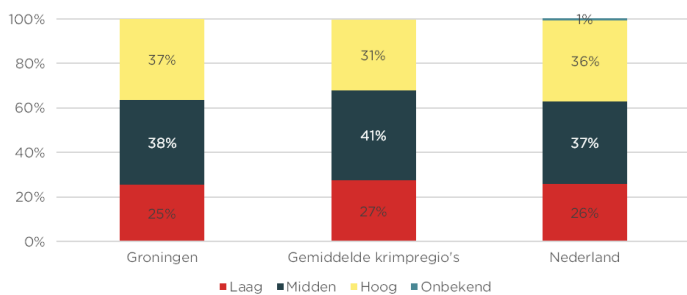
Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

- De bevolkingsgroei in Groningen is hoger dan de gemiddelde bevolkingsgroei in alle krimpregio's. Wel ligt de groei lager dan het Nederlandse gemiddelde. Migratiestromen - zowel vanuit andere regio's als het buitenland - zijn de belangrijkste reden dat de bevolking vanaf 2017 groeit. De natuurlijke bevolkingsgroei is negatief.
- Net als in de meeste andere krimpregio's is in Groningen sprake van een toenemende grijze druk. Deze grijze druk is echter wel fors lager dan de gemiddelde grijze druk in krimpregio's.
- De afgelopen jaren nam het aantal bol-studenten af en het aantal bbl-studenten toe. Naar verwachting daalt het aantal mbo-studenten in Groningen de komende jaren als gevolg van ontgroening.
- De grijze druk heeft ook invloed op het arbeidsaanbod: er zijn namelijk meer mensen die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken en de arbeidsmarkt verlaten dan dat er mensen toetreden. Vooral in de sectoren transport & logistiek, openbaar bestuur, onderwijs en industrie werken momenteel veel 60-plussers. Gezien de ontgroening, is het de vraag of deze sectoren aan de vervangingsvraag kunnen voldoen.

SOCIAALECONOMISCHE KENMERKEN & LEEFBAARHEID

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

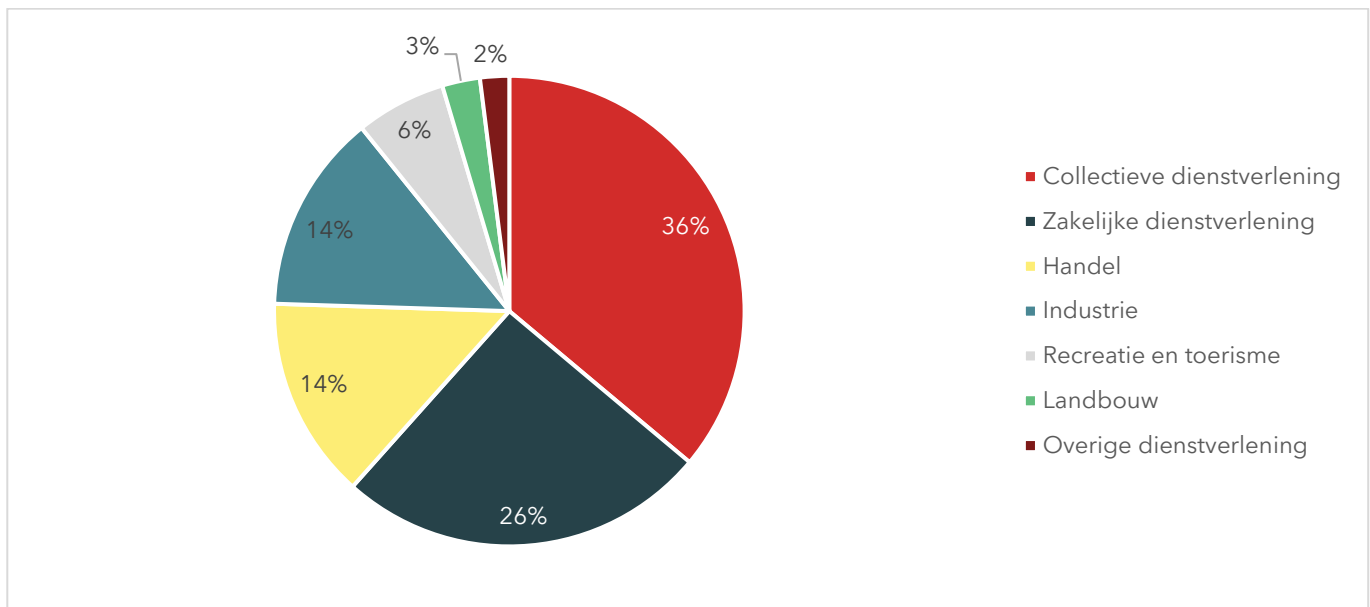
- Groningen heeft een lager inkomen dan het gemiddelde inkomen in de krimpregio's. Dit komt doordat er in Groningen relatief veel mensen in de bijstand en de WW zitten. Samen met de hoge jongerenpopulatie zorgt dit voor een lager gemiddelde inkomen dan in de andere krimpregio's.
- Wel heeft Groningen een hoger percentage hoger opgeleiden dan gemiddeld in de krimpregio's. Het beeld komt nagenoeg overeen met het gemiddelde in Nederland.
- Op het gebied van bereikbaarheid scoort Groningen lager dan het gemiddelde in krimpregio's. De afstand tot een treinstation, de afstand tot een ziekenhuis en de afstand tot een huisartsenpraktijk liggen in Groningen relatief hoog.

Economisch landschap

Sectorale verdeling

- Op het gebied van banen zijn de grootste sectoren in de arbeidsmarktregio Groningen de collectieve sector (36 procent), de zakelijke dienstverlening (26 procent) en de handel (14 procent), zie Figuur 1. De kleinste sectoren zijn recreatie en toerisme (6 procent), de landbouw (3 procent) en de overige dienstverlening (2 procent).

Figuur 1 De drie grootste sectoren in Groningen zijn de collectieve dienstverlening, de zakelijke dienstverlening en de handel

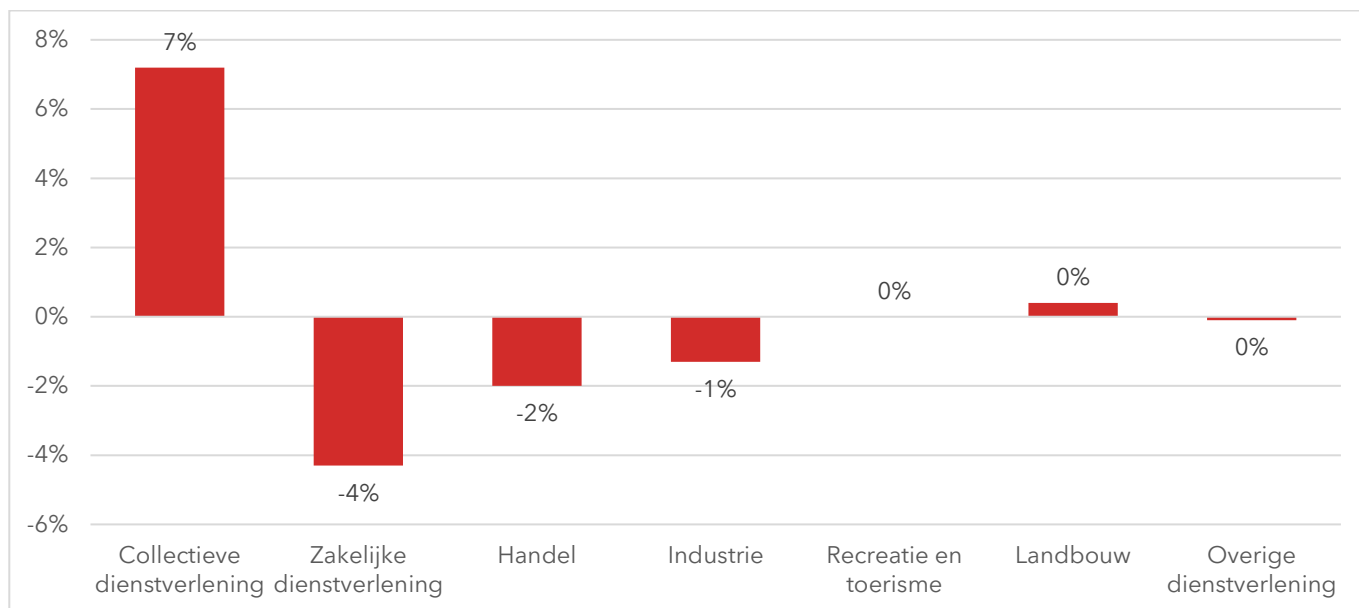
Bron: LISA (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Dit cirkeldiagram toont het percentage banen naar sector voor de arbeidsmarktregio Groningen. De grootste sector is de collectieve dienstverlening. Deze sector bestaat uit het openbaar bestuur, het onderwijs en de gezondheidszorg.

Regionale specialisatie

- Figuur 2 laat zien dat - vergeleken met het landelijke beeld - het aantal banen in de zakelijke dienstverlening lager ligt in Groningen (6 procentpunt). Dit geldt ook voor de handel (2 procentpunt). Het aantal banen in de collectieve dienstverlening ligt relatief hoger (7 procentpunt). De omvang van de andere sectoren zijn ongeveer vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde (maximaal 1 procentpunt verschil).
- Hoewel deze sectoren wel de regionale specialisatie van Groningen laten zien, is de zakelijke dienstverlening absoluut gezien wel een belangrijke sector (zie Figuur 1).

Figuur 2 Het aantal banen in de collectieve dienstverlening ligt in Groningen fors hoger dan het landelijke gemiddelde

Bron: LISA (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

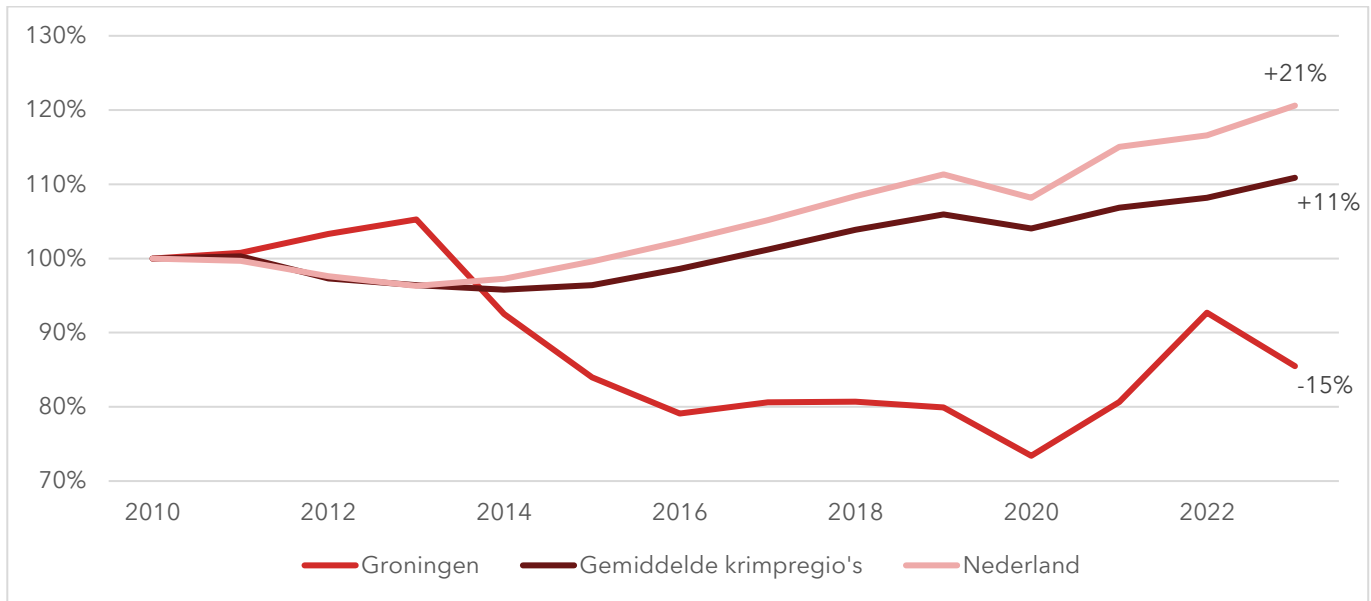
Regionale groei

- De reële economische groei in Groningen is 26 procentpunt lager dan de gemiddelde groei in alle krimpregio's (Figuur 3). Vergeleken met de landelijke groei blijft de economische groei nog verder achter (36 procentpunt). Het afbouwen van de gaswinning speelt hier een belangrijke rol in. De inkomsten uit gas tellen namelijk mee in het bepalen van de economische groei. Het moment dat de gaswinning (deels) wordt stopgezet, vertaalt zich dan ook door in negatieve groeicijfers.¹
- De werkgelegenheid in Groningen ontwikkelde zich afgelopen jaren positief en de regionale economie bleek weerbaar met snel herstel van de coronacrisis en energiecrisis.²

¹ Zie [Dashboard Groningen](#)

² Zie [Regio in beeld 2023 Groningen](#)

Figuur 3 De economische groei in Groningen is negatief en ligt lager dan de gemiddelde groei in de krimpregio's

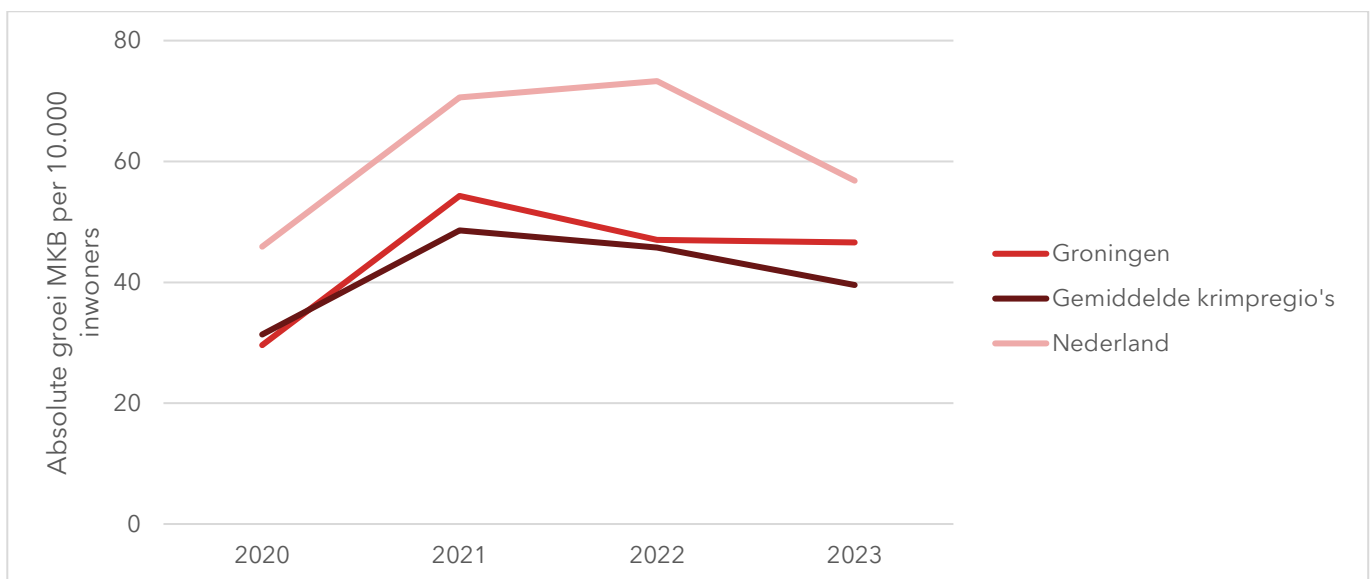
Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek laat de economische groei zien voor de arbeidsmarktregio Groningen, Nederland en het gemiddelde van alle 11 krimpregio's. Bij deze economische groei is gecorrigeerd voor het prijsniveau (het gaat dus om de reële economische groei). 2010 is het basisjaar en voor alle drie de groepen en gelijk aan honderd. Indien er sprake is van economische groei (krimp) ligt het getal in de opeenvolgende jaren boven (onder) de honderd.

Aandeel MKB

- De groei van het MKB ligt lager in Groningen dan het landelijke gemiddelde (zie Figuur 4). De groei is wel hoger dan de gemiddelde groei van het mkb in alle krimpregio's.

Figuur 4 De groei van het MKB ligt lager in Groningen dan gemiddeld in Nederland

Bron: Handelsregister Kamer van Koophandel (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Aanwezigheid publiek-private samenwerking

We bespreken een drietal initiatieven die gericht zijn op het versterken van de regionale economie:

- Regionale Energie Strategie: in dit samenwerkingsverband werken gemeenten, provincie, waterschappen en bedrijven samen om de energietransitie in Groningen te versnellen;³
- Groningen Digital Business Center (GDBC): een publiek-private samenwerking tussen het hoger onderwijs en bedrijven in de regio om de digitale transformatie te stimuleren;⁴
- Erfgoedpartners Groningen: een publiek-private samenwerking die gericht is op het behoud en de promotie van cultureel erfgoed in Groningen.⁵

Arbeidsmarkt en tekorten

Sectoren met grootste tekorten

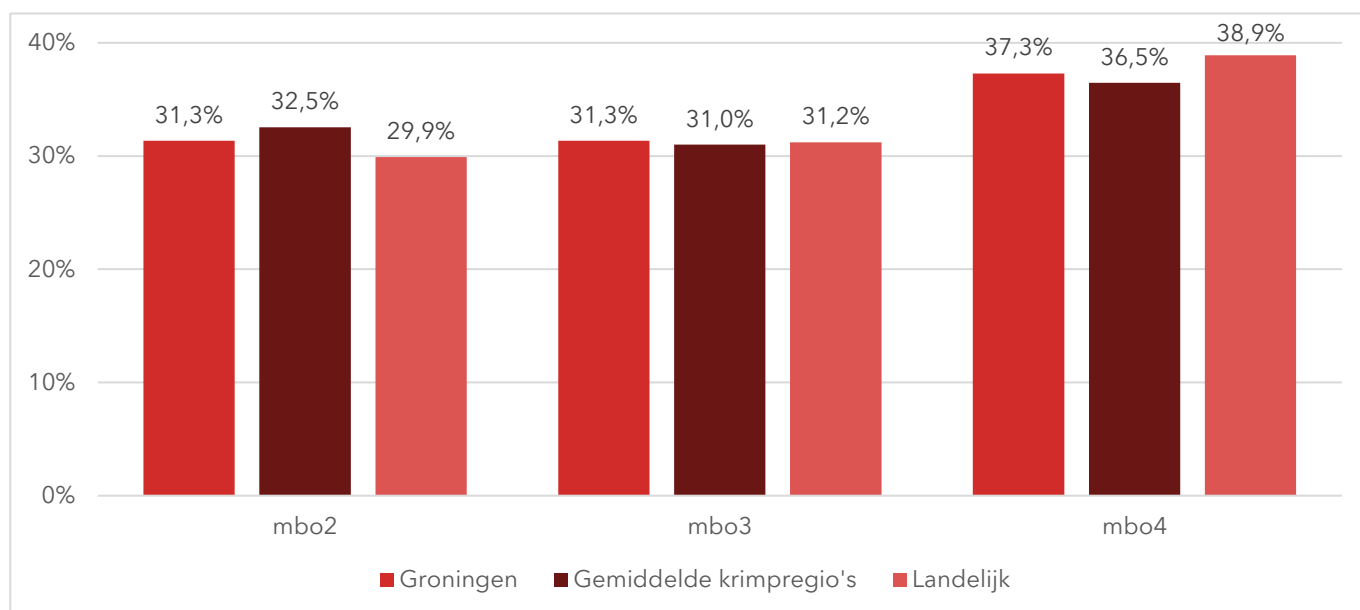
- Kijkend naar de arbeidsmarkprognoses voor 2023, zijn er in Groningen vergeleken met het landelijke gemiddelde meer vacatures op mbo-niveau 2 en minder op mbo-niveau 4 (Figuur 5). Dit komt overeen met het gemiddelde van alle krimpregio's, hoewel de cijfers van Groningen dichterbij het landelijke gemiddelde liggen.
- Kijkend naar beroepsgroepen, scoren de ICT beroepen, de dienstverlenende beroepen en zorg en welzijn beroepen het hoogst op de spanningsindicator van het UWV (Figuur 6). Een hoge score op de spanningsindicator van het UWV impliceert daarmee dat sectoren mogelijk moeite hebben om bestaande vacatures in te vullen in deze beroepsgroepen. Er is dus het meest sprake van krapte in beroepsgroepen met een hoge score op de spanningsindicator.
- De ontwikkelingen in de spanningsindicator verschillen per beroepsgroep. Zo laten ICT beroepen en dienstverlenende beroepen twee pieken zien afgewisseld met een lager niveau van de spanningsindicator. De zorg en welzijn beroepen laten daarentegen een gestage groei over de tijd zien. Mogelijk hangt dit verschil samen met de conjunctuurcyclus. Zo zijn bedrijven haastiger op zoek naar medewerkers dan de overheid na afloop van de coronacrisis (2022).
- De transport en logistieke beroepen en de creatieve en taalkundige beroepen kennen de laagste krapte.

³ Zie [Hydrogen Valley - New Energy Coalition](#)

⁴ Zie [Groningen Digital Business Centre | Rijksuniversiteit Groningen](#)

⁵ Zie [Erfgoedpartners Groningen - Steun bij beheer van cultureel erfgoed](#)

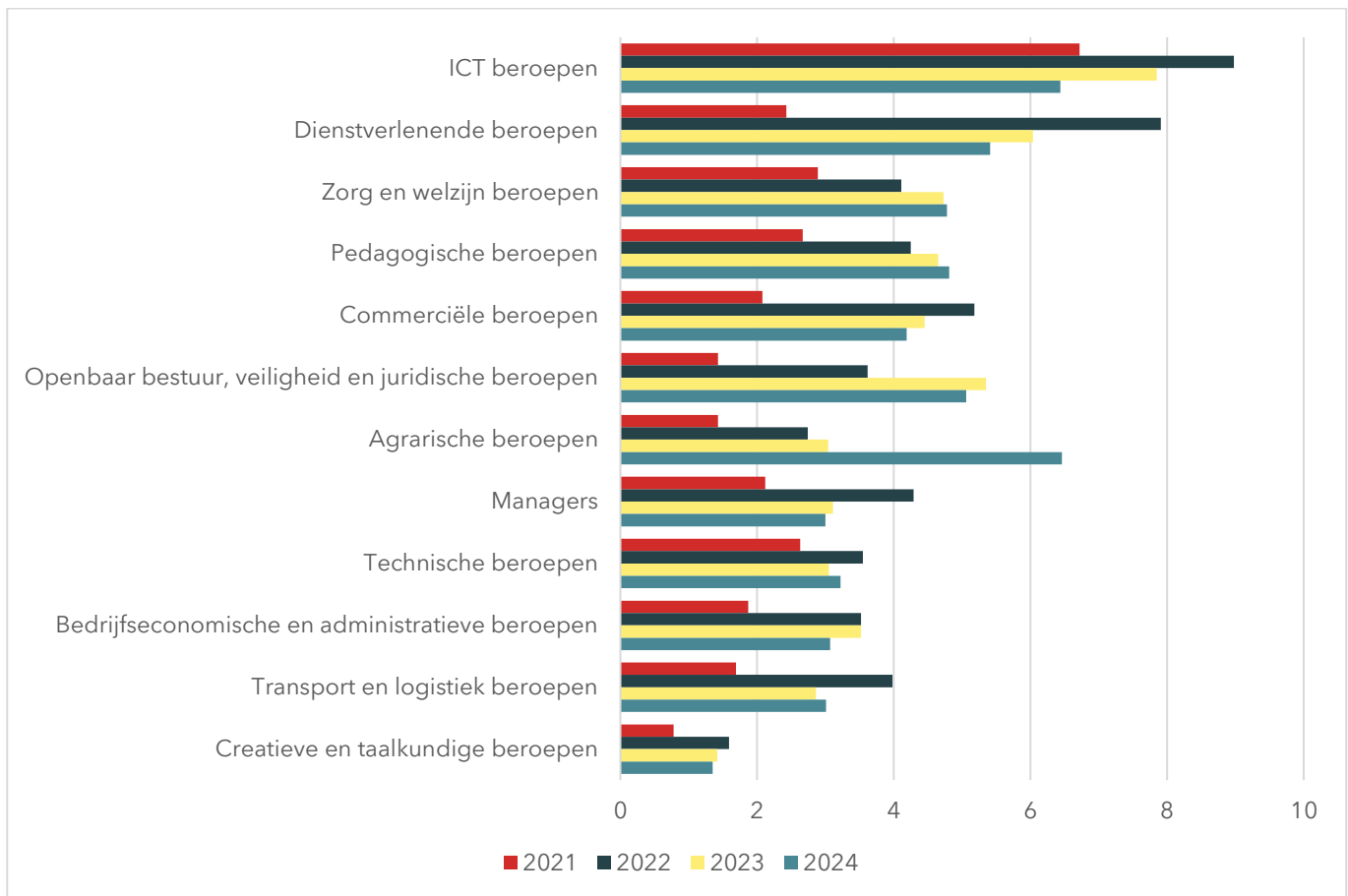
Figuur 5 In Groningen zijn de prognoses van het aantal vacatures in 2023 hoger op mbo-niveau 2 en lager op mbo-niveau 4 dan het landelijke gemiddelde

Bron: Atlas beroepsonderwijs en arbeidsmarkt (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de prognose van het beschikbare aantal vacatures op mbo-niveau (2-4) voor de arbeidsmarktregio Groningen, het gemiddelde van de krimpregio's en het landelijke gemiddelde.

Figuur 6 Volgens de UWV spanningsindicator is de krapte het hoogst bij ICT beroepen en dienstverlenende beroepen

Bron: UWV (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de spanningsindicator voor alle beroepen die beschikbaar zijn voor de UWV spanningsindicator. Hierbij geven kleine getallen (dichtbij nul) aan dat er geen krapte is en een hoog cijfer (verder weg van nul) aan dat er sprake is van zeer grote krapte.

Opleidingsaanbod

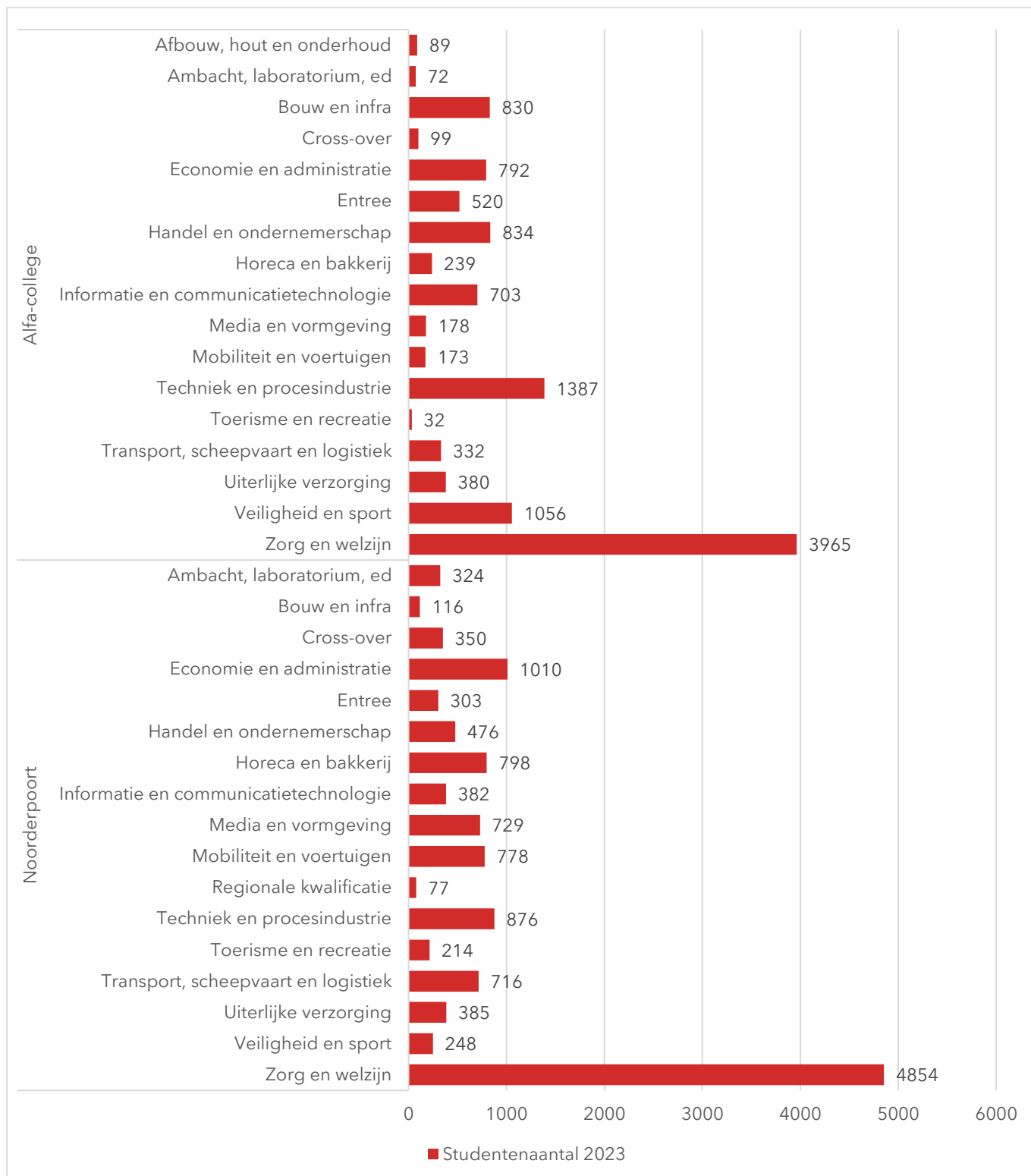
- In Groningen zijn er zes mbo-instellingen waarvan her Alfa-College en Noorderpoort de meeste opleidingen aanbieden (Figuur 7). Deze opleidingen zijn op meerdere plaatsen in Groningen gevestigd, maar de meeste opleidingen zitten in de stad Groningen.
- Deze verschillende instellingen bieden voor een groot deel dezelfde opleidingsrichtingen aan. Een uitzondering hierop is de opleidingsrichting regionale kwalificatie (Noorderpoort).
- Kijkend naar de studentenaantallen is de opleidingsrichting zorg en welzijn met afstand de grootste opleiding. Gezien de gestage groei van arbeidsmarktkrapte voor zorg en welzijn beroepen (Figuur 6), lijken deze mensen een goede uitgangspositie te hebben.
- Er is een aantal opleidingsrichtingen dat met lage studentenaantallen te maken hebben. Het gaat hier om opleidingsrichtingen toerisme en recreatie (Alfa-college), economie en administratie (ROC Menso Alting) en handel en ondernemerschap (ROC Menso Alting).
- Gezien de arbeidsvraag bieden bol-opleidingen in de zorg en techniek en alle bbl-opleidingsrichtingen een relatief kansrijke startpositie op de arbeidsmarkt. Het onderwijs en de arbeidsmarkt sluiten echter niet altijd

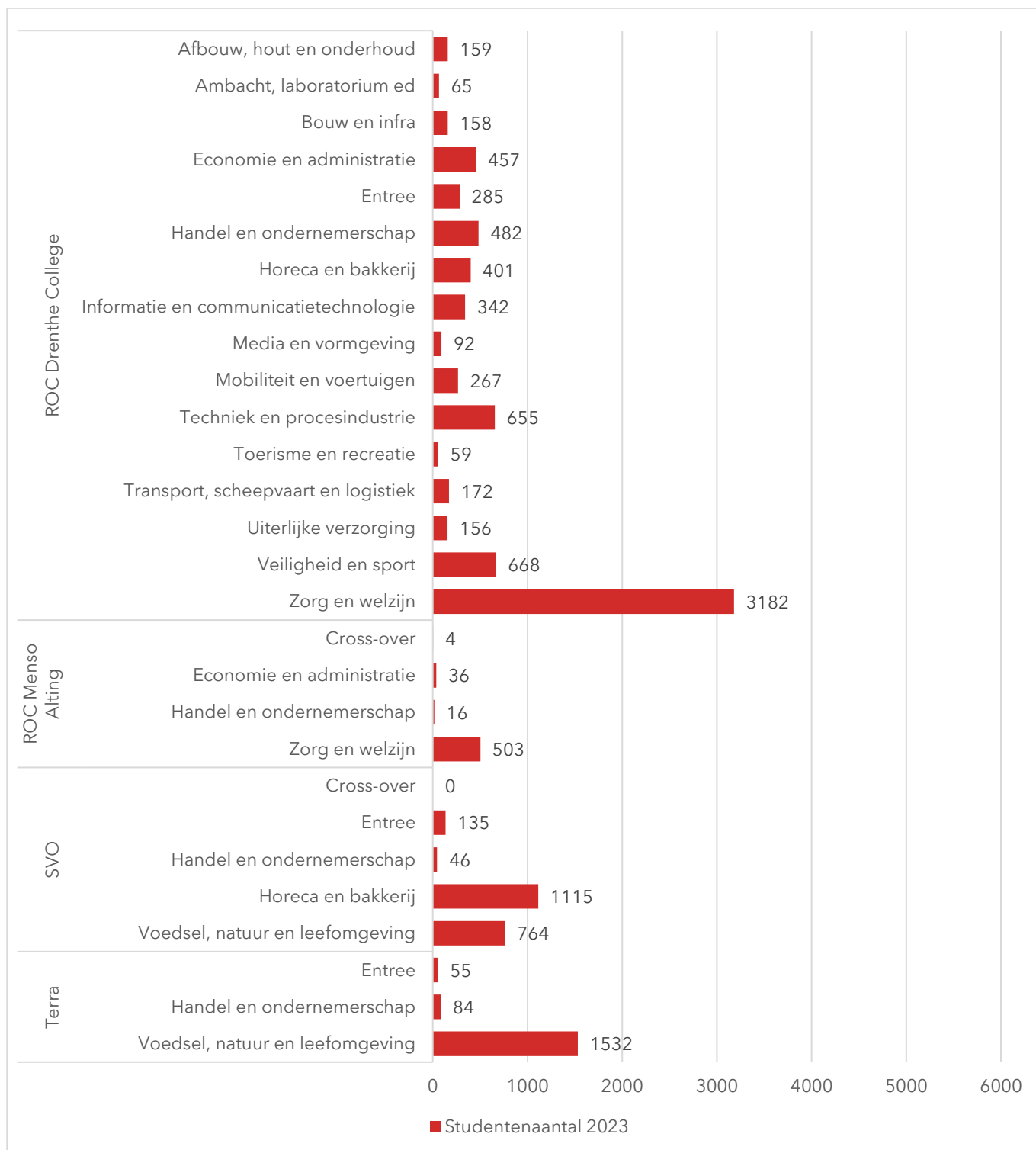
goed op elkaar aan. Zo kiezen studenten soms voor opleidingsrichtingen waar minder vraag naar is, zoals opleiding in de sector economie.⁶

- Tabel 1 laat zien dat er ook specifiek een aantal (specialistische) opleidingen te maken hebben met zeer lage studentenaantallen (minder dan 10) die in principe vallen onder opleidingsrichtingen die wel voldoende studentenaantallen hebben. Het gaat hier om opleidingen zoals patisserie (binnen de opleidingsrichting horeca en bakkerij), procestechniek (binnen de opleidingsrichting techniek en procesindustrie) en bediening (binnen de opleidingsrichting horeca en bakkerij). Het is hierbij de vraag of deze opleidingen onder druk staan of dat het gaat om specialistische opleidingen die kunnen bestaan binnen de hoofdopleiding.

⁶ Zie [Regio in beeld 2023 Groningen](#)

Figuur 7 Zowel het Alfa-College als Noorderpoort leiden veel studenten op voor de sector zorg en welzijn

Bron: DUO (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de onderwijsinstellingen en de opleidingsrichting. Er is sprake van overlap indien een opleidingsrichting hetzelfde is tussen instellingen. Voor het ROC Drenthe College, SVO en het Alfa-college wordt het totaal aantal studenten weergegeven (dus ook buiten de arbeidsmarktregio Groningen). Een nadere uitsplitsing voor alleen Groningen bleek niet mogelijk.

Tabel 1 In 2023 kennen een aantal specialistische opleidingen zeer lage studentenaantallen (minder dan tien studenten)

Alfa-college	Noorderpoort	ROC Drenthe College	ROC Menso Alting	SVO
Industriële processen	Fashion	(After)sales in de mobiliteitsbranche	Retail advies	Bediening
Interieur-vakmanschap	Koopvaardij SMBW	Elektrotechnische systemen en installaties	Servicemedewerker	Leidinggeven op basis van vakmanschap
Machinaal houtbewerken	Mechatronica	Evenementen-organisatie		Medewerker Food & Hospitality
Onderhoud- en verbouwbedrijf	Media maken	Infratechniek		Ondernemerschap op basis van vakmanschap
Ondernemerschap handel	Metselen	Instructeur mbo		Voeding
Ondernemerschap op basis van vakmanschap	Patisserie	Leidinggeven op basis van vakmanschap		
Tegelzetten	Veiligheid en vakmanschap	Machinaal houtbewerken		
Vliegtuigbouw		Metselen		
Voegen/gevel-behandelen		Plafond-/wandmontage		
		Praktijkopleider		
		Procestechniek		
		Werk voorbereiden/ uitvoeren		

Bron: DUO (2022) en DUO (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande tabel toont de opleidingen waarbij minder dan tien studenten staan ingeschreven.

Invloed van digitalisering en automatisering

De invloed van digitalisering en automatisering kan zowel positieve als negatieve gevolgen hebben voor de arbeidsmarktregio Groningen. Automatisering heeft de potentie om op termijn routinematig werk te vervangen, hetgeen kan zorgen voor een stijging van de werkloosheid.⁷ Aan de andere kant zal digitalisering de aard van het werk veranderen en daarom zal er vraag zijn naar andere soorten vaardigheden (skills).⁸ Het is van belang dat mbo-instellingen met het opleidingsaanbod inspelen op deze veranderende arbeidsvraag. De specifieke invulling van deze innovaties zal uiteindelijk verschillen per sector en per beroepsgroep waarvoor mbo-instellingen opleiden.

⁷ Zie Frey, C. B. (2019). *The technology trap: Capital, labor, and power in the age of automation*. In *The technology trap*. Princeton University Press.

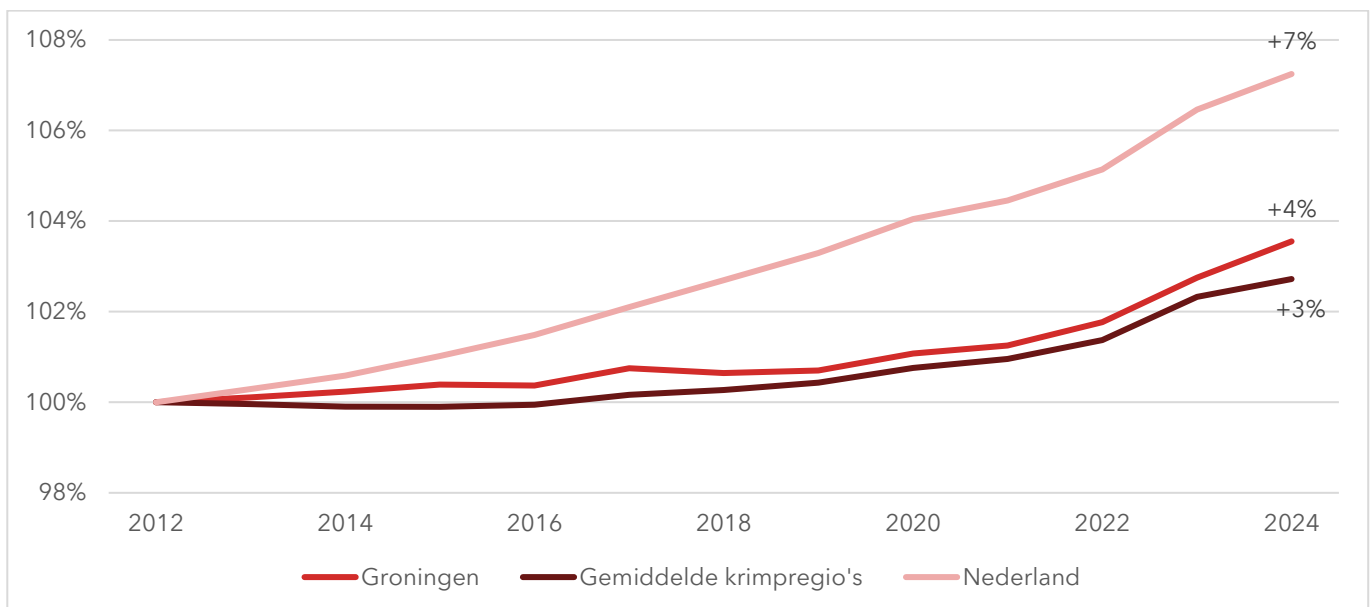
⁸ Zie Acemoglu, D., & Restrepo, P. (2018). *Artificial intelligence, automation, and work*. In *The economics of artificial intelligence: An agenda* (pp. 197-236). University of Chicago Press.

Demografische ontwikkeling

Demografische krimp & migratiestromen

- De bevolkingsgroei in Groningen ligt in de periode 2012-2024 3 procentpunt lager dan in Nederland (Figuur 8). De bevolkingsgroei in Groningen is echter wel één procentpunt hoger dan het gemiddelde van alle elf krimpregio's.
- De natuurlijke aanwas laat voor de meeste jaren een bevolkingsdaling zien. De natuurlijke aanwas (verschil tussen het aantal mensen dat geboren wordt en het aantal mensen dat overlijdt) is in Groningen dus negatief (Figuur 9).
- De bevolkingsgroei die er is wordt veroorzaakt door een positief migratiesaldo. Het migratiesaldo (som van het binnenlandse en buitenlandse migratiesaldo) is namelijk positief en groter dan de krimp in natuurlijke aanwas, zie Figuur 9.

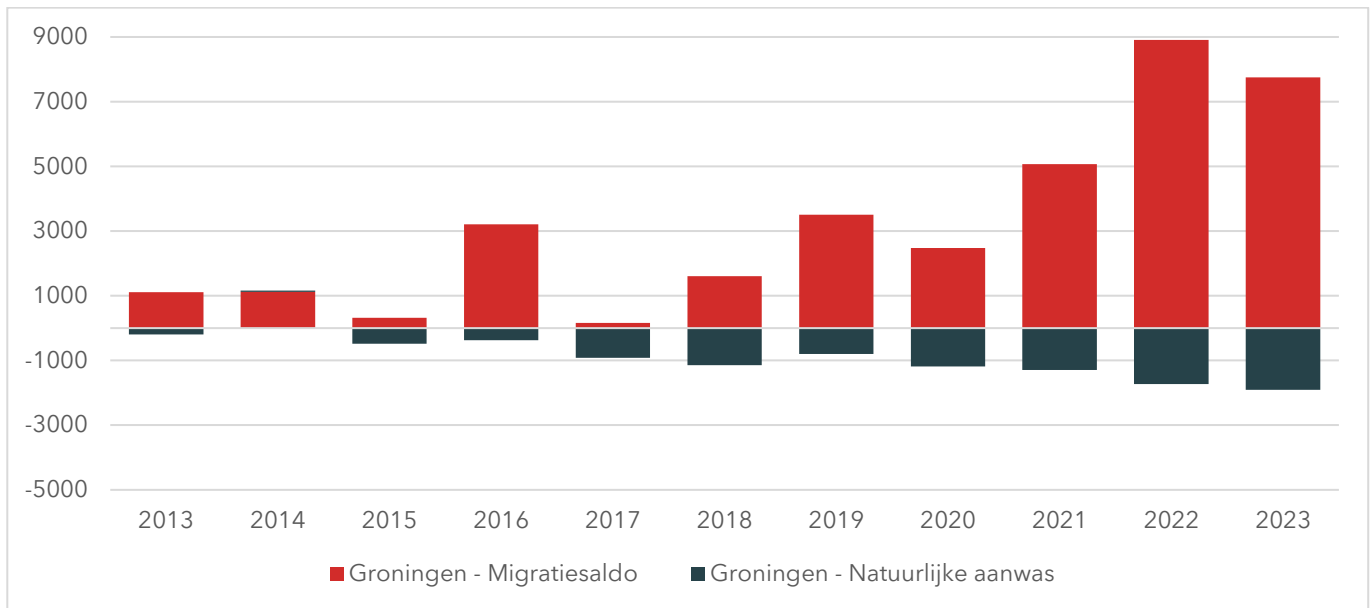
Figuur 8 De bevolkingsgroei in Groningen is vergelijkbaar met de gemiddelde bevolkingsgroei in de krimpregio's

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de demografische ontwikkeling voor de arbeidsmarktregio Groningen, Nederland en het gemiddelde van alle elf krimpregio's. Het jaar 2010 is het basisjaar voor alle drie de groepen en is gelijk aan honderd. Indien er sprake is van bevolkingsgroei (krimp) ligt het getal in de opeenvolgende jaren boven (onder) de honderd.

Figuur 9 De bevolkingsgroei in de arbeidsmarktregio Groningen komt door migratiestromen

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

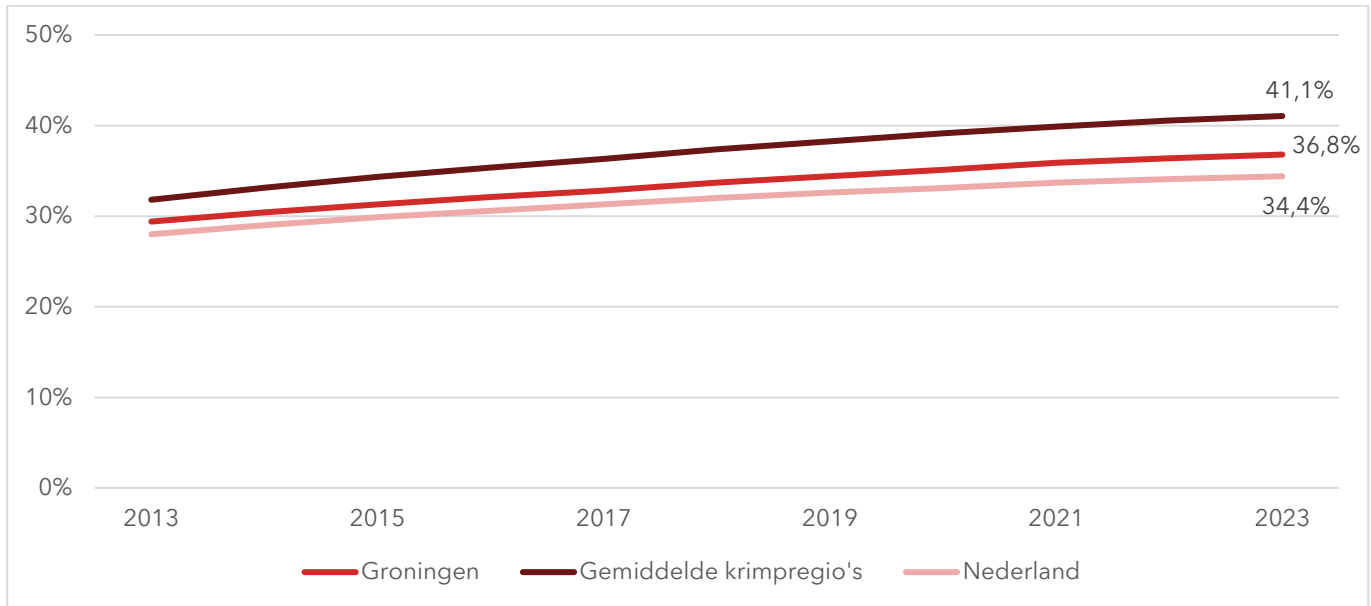
Noot: Bovenstaande grafiek toont de natuurlijke aanwas en migratiestromen voor de arbeidsmarktregio Groningen. Migratiestromen zijn de som van het binnenlandse en buitenlandse migratiesaldo. De natuurlijke aanwas is gedefinieerd als het verschil tussen het aantal mensen dat geboren wordt en het aantal mensen dat overlijdt.

Vergrijping en ontgroening

- De grijze druk in Groningen is lager dan die in andere krimpregio's en dan de gemiddelde grijze druk in Nederland (Figuur 10). De grijze druk is de verhouding tussen het aantal personen van vijftien tot twintig jaar of ouder en het aantal personen van twintig tot vijftien jaar. Hoe hoger de grijze druk, hoe meer er sprake is van vergrijping.
- De grijze druk heeft ook invloed op het arbeidsaanbod: er zijn namelijk meer mensen die de pensioengerechtigde leeftijd bereiken en de arbeidsmarkt verlaten dan dat er mensen toetreden. Vooral in de sectoren transport & logistiek, openbaar bestuur, onderwijs en industrie werken momenteel veel 60-plussers.
- Groningen scoort ook lager op het gebied van groene druk (Figuur 11). De groene druk is de verhouding tussen het aantal personen van twintig jaar of jonger en het aantal personen van twintig tot vijftien jaar.
- De statistieken voor de groene en grijze druk worden vermoedelijk gedreven door de aanwezigheid van een grote studentenpopulatie. Het aantal mensen tussen de achttien en vierentwintig jaar ligt in Groningen 2,4%-punt hoger dan het landelijke gemiddelde (Figuur 12). Met name bij de groene druk kan dit voor een lage score zorgen.
- De afgelopen jaren nam het aantal mbo-studenten nog toe (bb1), maar naar verwachting daalt het aantal mbo-studenten in Groningen de komende jaren als gevolg van ontgroening.⁹

⁹ Zie [Regio in beeld 2023 Groningen](#)

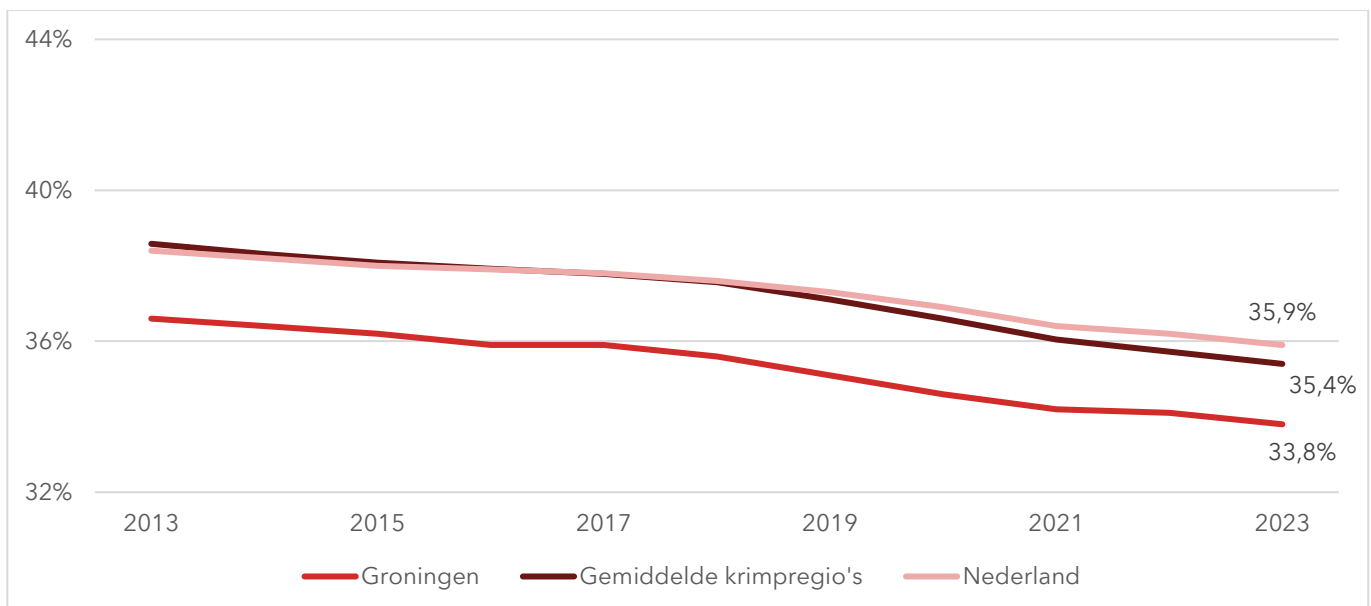
Figuur 10 De grijze druk in Groningen is lager dan de gemiddelde grijze druk in de krimpregio's

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de grijze druk voor de arbeidsmarktregio Groningen, Nederland en het gemiddelde van de elf krimpregio's. De grijze druk is gedefinieerd als de verhouding tussen het aantal personen van vijfenzestig jaar of ouder en het aantal personen van twintig tot vijfenzestig jaar. Een hogere grijze druk impliceert dat er meer mensen boven de vijfenzestig jaar zijn dan mensen tussen de twintig en vijfenzestig jaar.

Figuur 11 De groene druk in Groningen is lager dan het gemiddelde in de krimpregio's en lager dan in Nederland

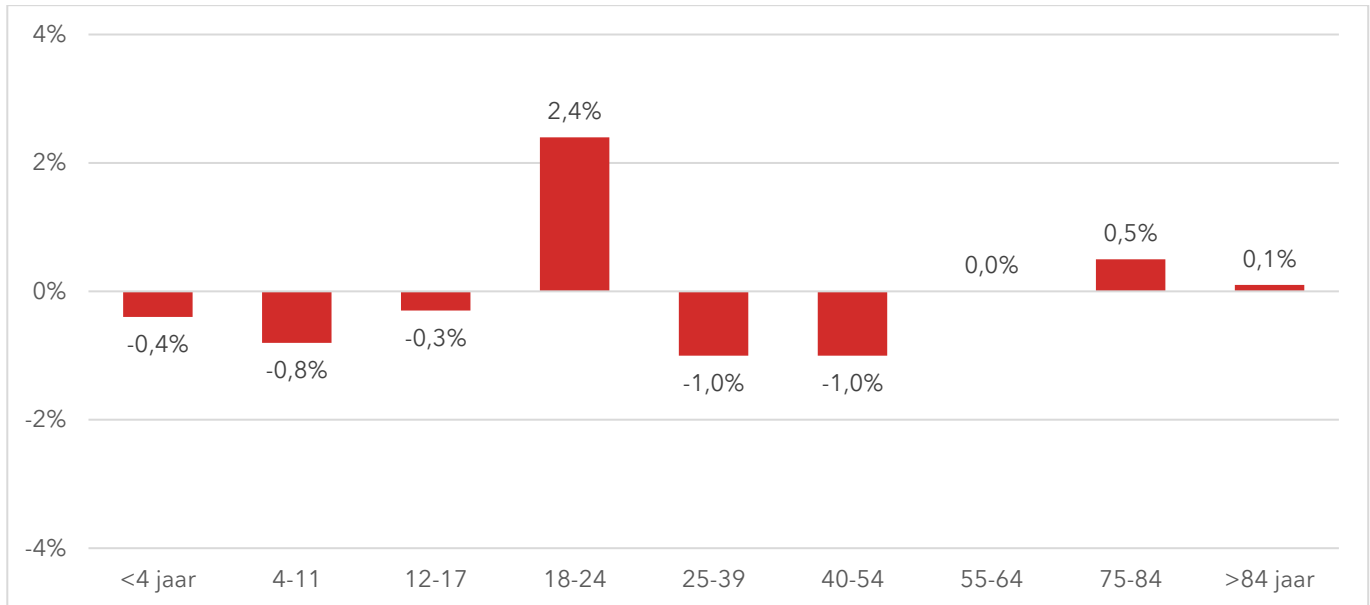

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de groene druk voor de arbeidsmarktregio Groningen, Nederland en het gemiddelde van de elf krimpregio's. De groene druk is gedefinieerd als het aantal mensen jonger dan twintig jaar

gedeeld door het aantal personen tussen de twintig en vijfenzeftig jaar. Een hogere groene druk impliceert dat er meer mensen onder de twintig jaar zijn dan mensen tussen de twintig en vijfenzeftig jaar.

Figuur 12 Het aandeel 18-24-jarigen in de arbeidsmarktregio Groningen ligt fors lager dan het gemiddelde in Nederland

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

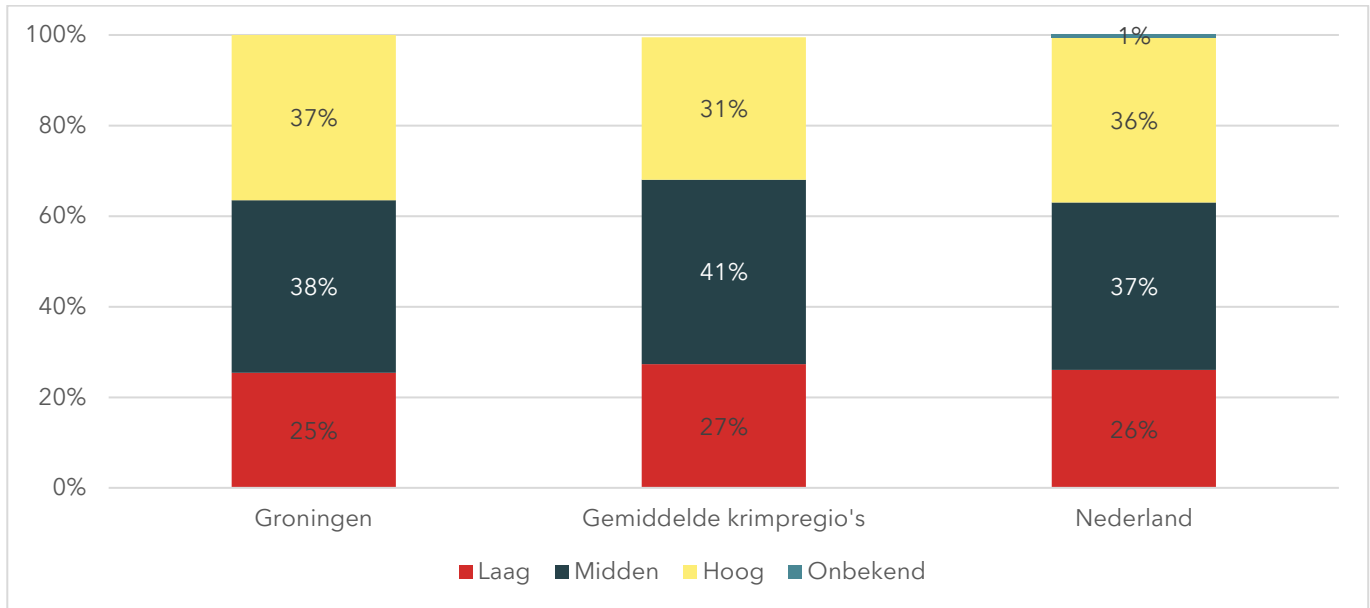
Noot: Bovenstaande grafiek toont het verschil in bevolkingsopbouw naar leeftijd tussen arbeidsmarktregio Groningen en de rest van Nederland voor het jaar 2024. Een percentage kleiner (groter) dan nul duidt op een lagere (hogere) aanwezigheid van die leeftijdsgroep in de arbeidsmarktregio Groningen.

Sociaaleconomische kenmerken

Opleidingsniveau & inkomensverdeling

- In Groningen zijn er relatief meer hoogopgeleiden en minder middelbaar opgeleiden in vergelijking met andere krimpregio's in Nederland (Figuur 13). Het aantal laag-, midden- en hoogopgeleiden komt goed overeen met het landelijke gemiddelde.
- Het grote aantal jongeren (studenten) in deze krimpregio vertaalt zich door in de inkomensverdeling. Zo ligt het gemiddelde inkomen (gecorrigeerd voor huishoudsamenstelling) ruwweg 1.000 euro lager in Groningen dan het gemiddelde in Nederland (Figuur 14). Een uitsplitsing naar inkomensdecielen laat eenzelfde beeld zien: vergeleken met het landelijke gemiddelde zitten er minder mensen in de hogere inkomensdecielen (Figuur 15). Ook ligt het gemiddelde inkomen ruim 1.200 euro lager dan het gemiddelde in alle krimpregio's.

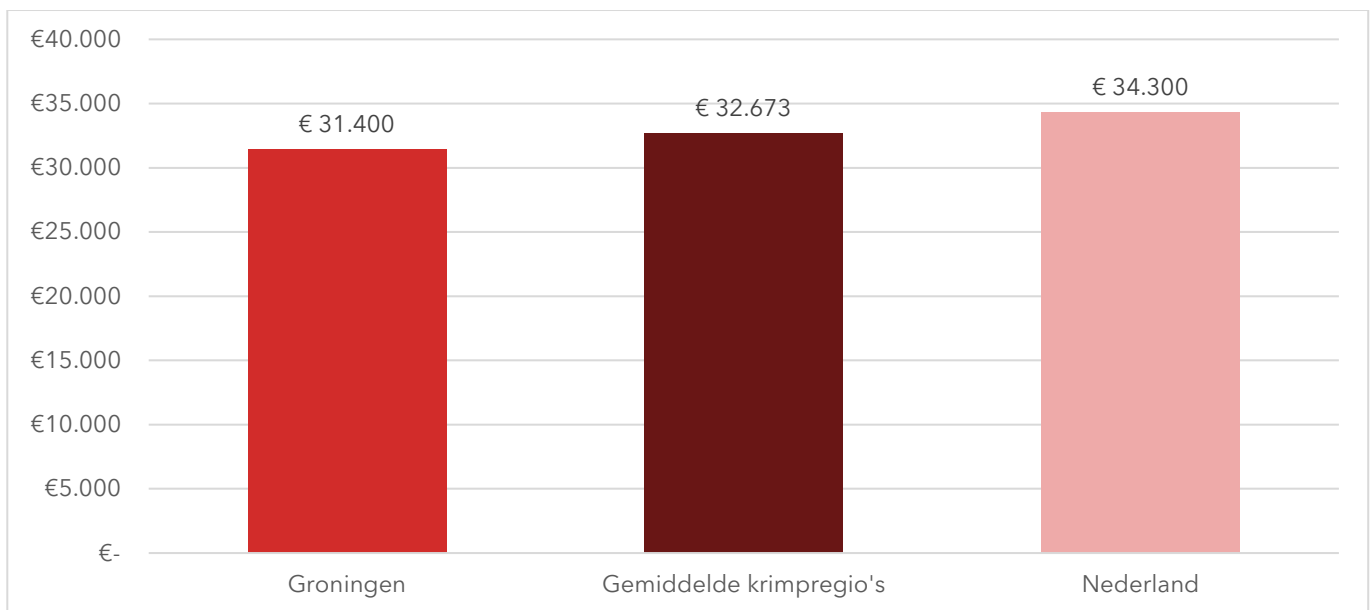
Figuur 13 Het opleidingsniveau van de bevolking van Groningen is vrijwel gelijk aan het landelijke beeld

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het opleidingsniveau van de beroepsbevolking voor de arbeidsmarktregio Groningen, het gemiddelde van de elf krimpregio's en het gemiddelde van Nederland in het jaar 2023. Mensen met een laag opleidingsniveau hebben maximaal een mbo-1 diploma. Mensen met een gemiddelde opleiding hebben minimaal een mbo-2 opleiding en maximaal een mbo-4 diploma. Mensen met een hoog opleidingsniveau hebben minimaal een hbo-bachelor diploma. Voor mensen voor wie het hoogste behaalde diploma niet is vastgelegd is het opleidingsniveau onbekend. Dit betreft veelal oudere mensen in de beroepsbevolking.

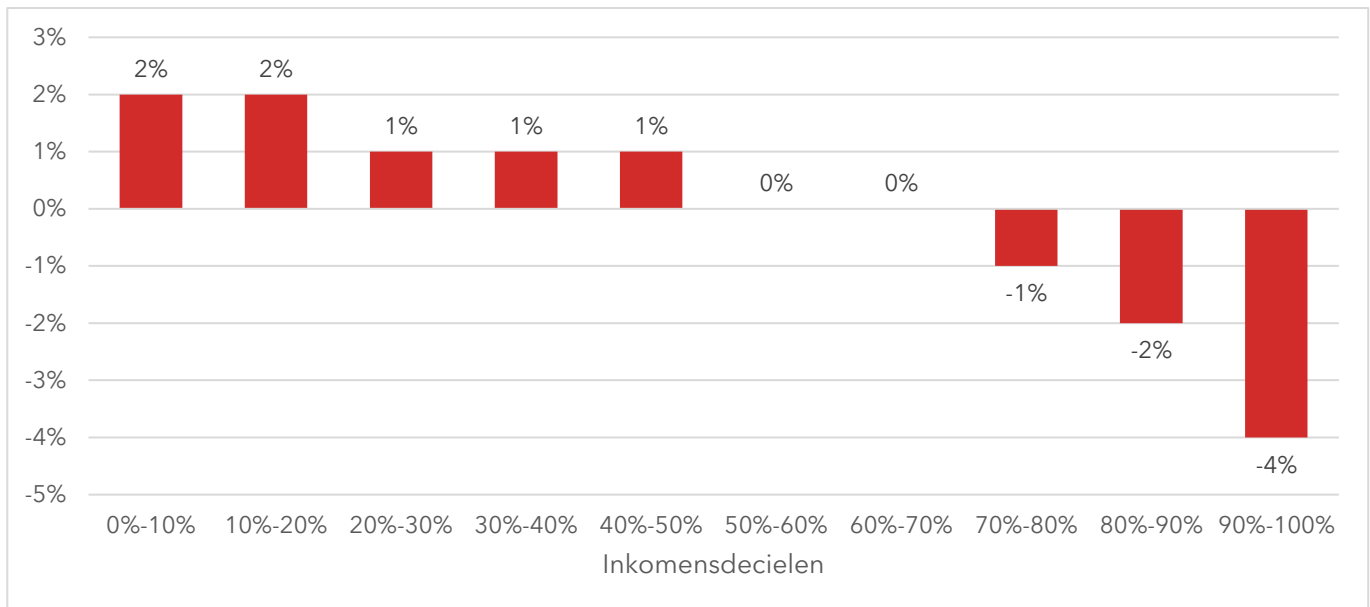
Figuur 14 Het gemiddelde inkomen ligt lager in Groningen dan in Nederland

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het gemiddelde gestandaardiseerde inkomen voor Groningen, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2021. Het gemiddelde inkomen is gecorrigeerd voor huishoudsamenstelling (het zogenaamde gestandaardiseerde inkomen).

Figuur 15 Groningen heeft minder mensen in de hoogste inkomensdecielen in vergelijking met Nederland

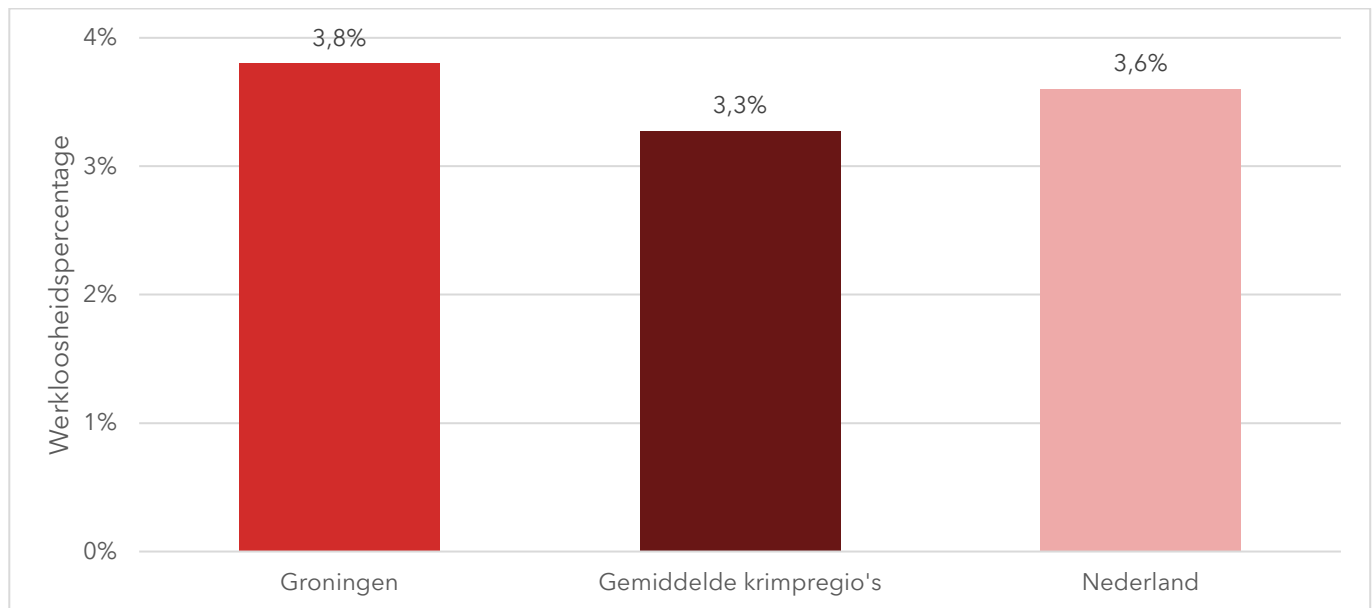
Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het verschil in de inkomensdecielen in Nederland in vergelijking met Groningen voor het jaar 2022. Hierbij hebben mensen in een lager inkomensdeciel (0 procent - 10 procent) een lager inkomen dan werknemers in een hoger inkomensdeciel (90 procent - 100 procent). Negatieve (positieve) percentages geven aan dat minder (meer) mensen in een bepaald inkomensdeciel zitten.

Werkloosheid, arbeidsongeschiktheid en bijstandsgerechtigden

- Het werkloosheidspercentage in Groningen is 0,5 procentpunt hoger dan het gemiddelde van de andere krimpregio's (Figuur 16). Het is 0,5 procentpunt hoger dan het werkloosheidspercentage in Nederland.
- Het percentage arbeidsongeschikten in Groningen zit met 4,0 procent onder het landelijke gemiddelde (4,5 procent) en onder het gemiddelde van alle krimpregio's in (4,9 procent), zie Figuur 17.
- Voor bijstandsgerechtigden scoort Groningen met 4,6 procent hoger dan het landelijke gemiddelde (4,1 procent) en hoger dan het gemiddelde van alle krimpregio's (3,3 procent), zie Figuur 18.

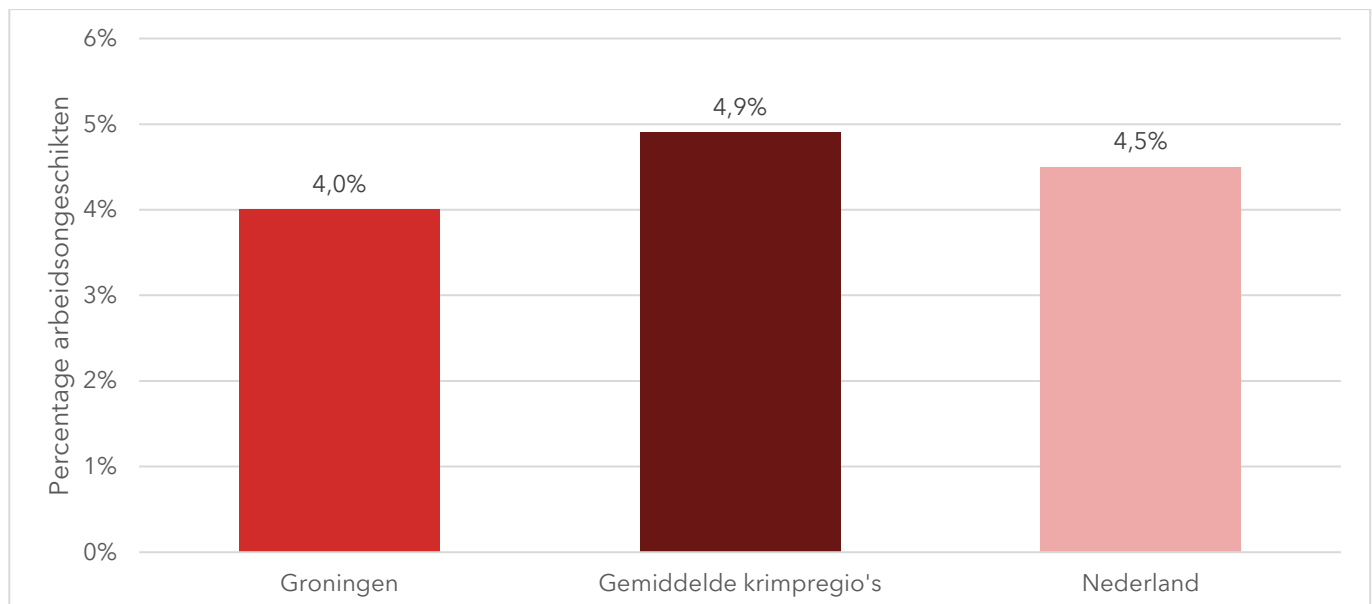
Figuur 16 Het werkloosheidspercentage in Groningen is lager dan het gemiddelde in de krimpregio's en in Nederland (2023)

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het werkloosheidspercentage voor Groningen, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2023.

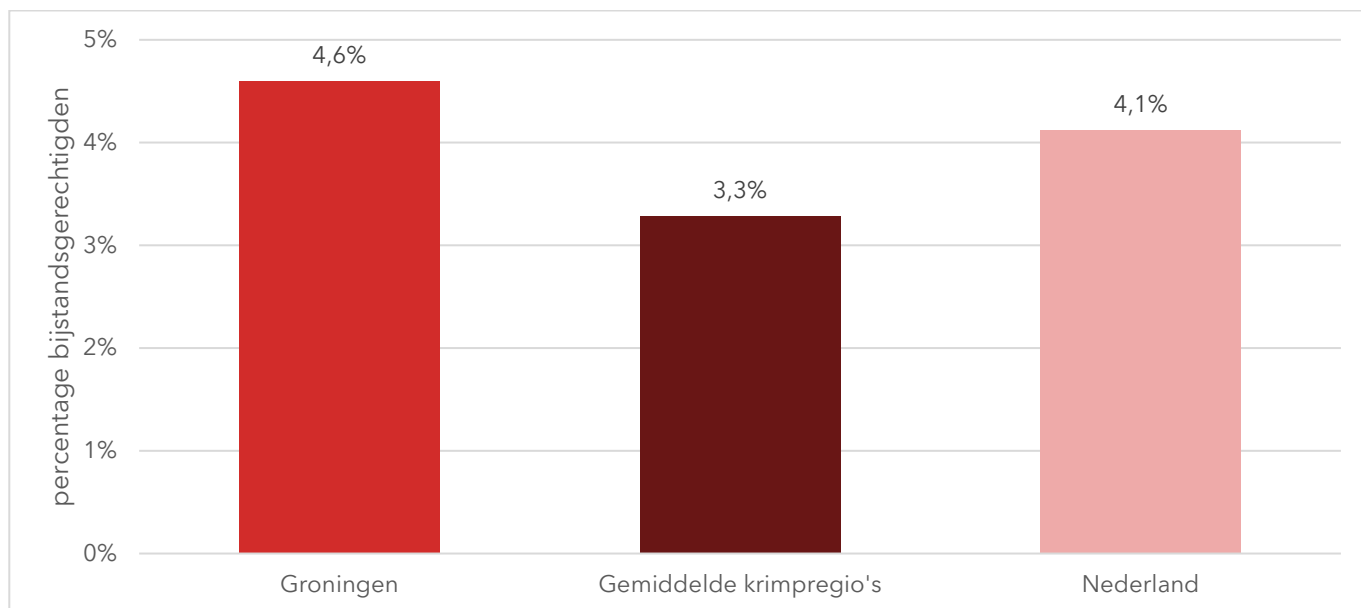
Figuur 17 Het percentage arbeidsongeschikten is lager dan het landelijke gemiddelde en lager dan in andere krimpregio's (2023)

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het percentage arbeidsongeschikten voor Groningen, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2023.

Figuur 18 Het percentage bijstandsgerechtigden is vergelijkbaar met het landelijke gemiddelde, maar hoger dan in andere krimpregio's (2022)

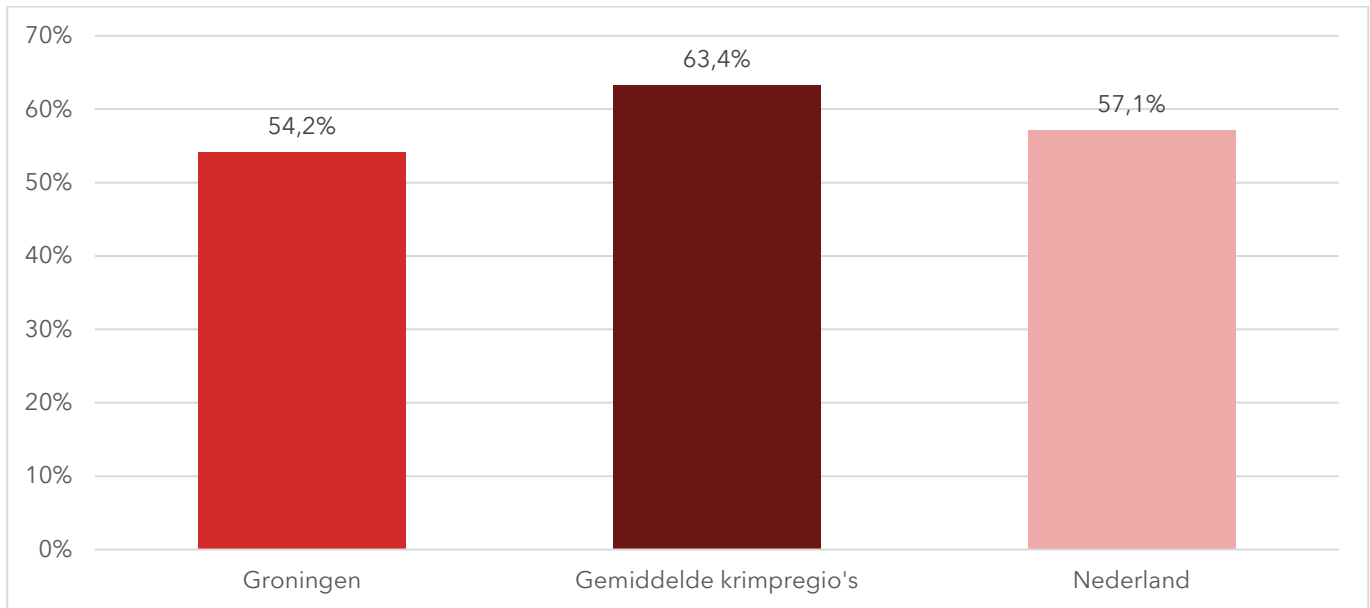
Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het percentage bijstandsgerechtigden voor Groningen, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2022.

Brede welvaarsindicatoren

- Het eigenwoningbezit ligt in Groningen met 54,2 bijna drie procentpunt lager dan gemiddeld in Nederland (Figuur 19). Het aantal is ook fors lager dan het gemiddelde in andere krimpregio's (63,4 procent).
- De levensverwachting in Groningen is 0,6 jaar lager dan de gemiddelde levensverwachting in Nederland (Figuur 20). De levensverwachting is tevens 0,4 jaar lager dan de gemiddelde levensverwachting in andere krimpregio's.

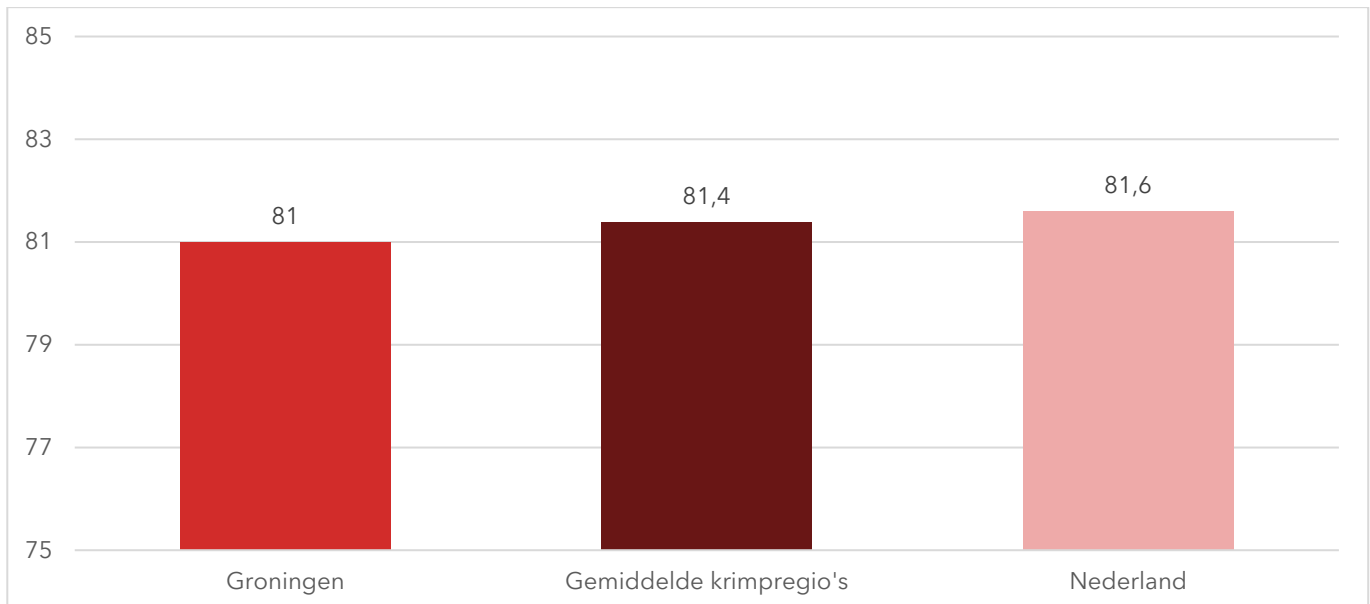
Figuur 19 Het percentage koopwoningen in Groningen ligt lager dan het gemiddelde in de krimpregio's en lager dan in Nederland (2024)

Bron: CBS (2024), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont het percentage koopwoningen voor Groningen, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2024.

Figuur 20 De levensverwachting in Groningen is lager dan de gemiddelde levensverwachting in de krimpregio's en lager dan de gemiddelde levensverwachting in Nederland (2022)

Bron: RIVM (2022), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

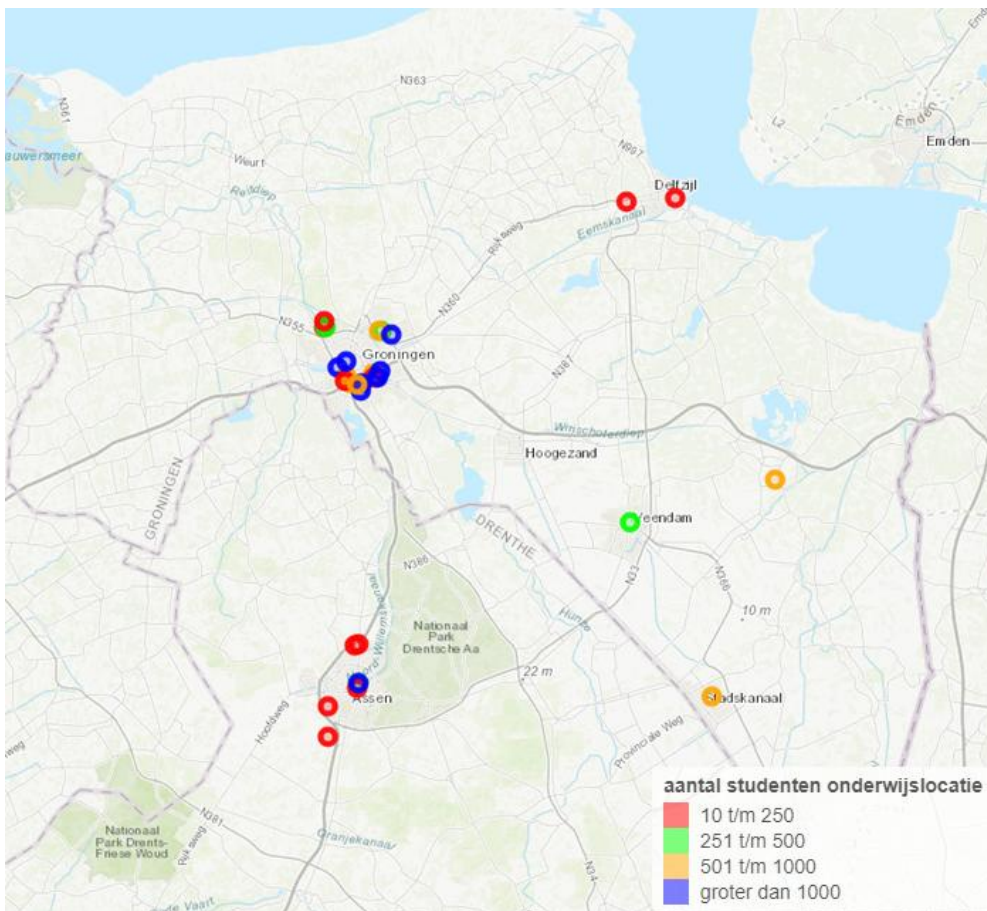
Noot: Bovenstaande grafiek toont de levensverwachting in jaren voor Groningen, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2022.

Leefbaarheid

Afstanden tot onderwijsinstellingen

- De mbo-instellingen in Groningen zijn voornamelijk geconcentreerd in de stad Groningen, zie Figuur 21.
- De bereikbaarheid met het OV - met de trein en voornamelijk bus - is goed, zie Tabel 2.

Figuur 21 Regionale spreiding van mbo-instellingen, naar onderwijspopulatie

Bron: https://informatieproducten.duo.rijkscloud.nl/public/landkaart_onderwijslocaties_mbo/

Tabel 2 Mbo-instellingen zijn goed bereikbaar met het OV

Instelling	Locatie	Afstand Treinstation	Afstand Bushalte
Noorderpoort	Groningen	±2 km (ca. 25 minuten lopen)	Direct voor de deur
Alfa-College	Groningen	±1,5 km (ca. 18 minuten lopen)	Direct voor de deur
Terra MBO	Groningen	±1 km (ca. 12 minuten lopen)	Direct voor de deur
ROC Menso Alting	Groningen	±1,5 km (ca. 18 minuten lopen)	Direct voor de deur

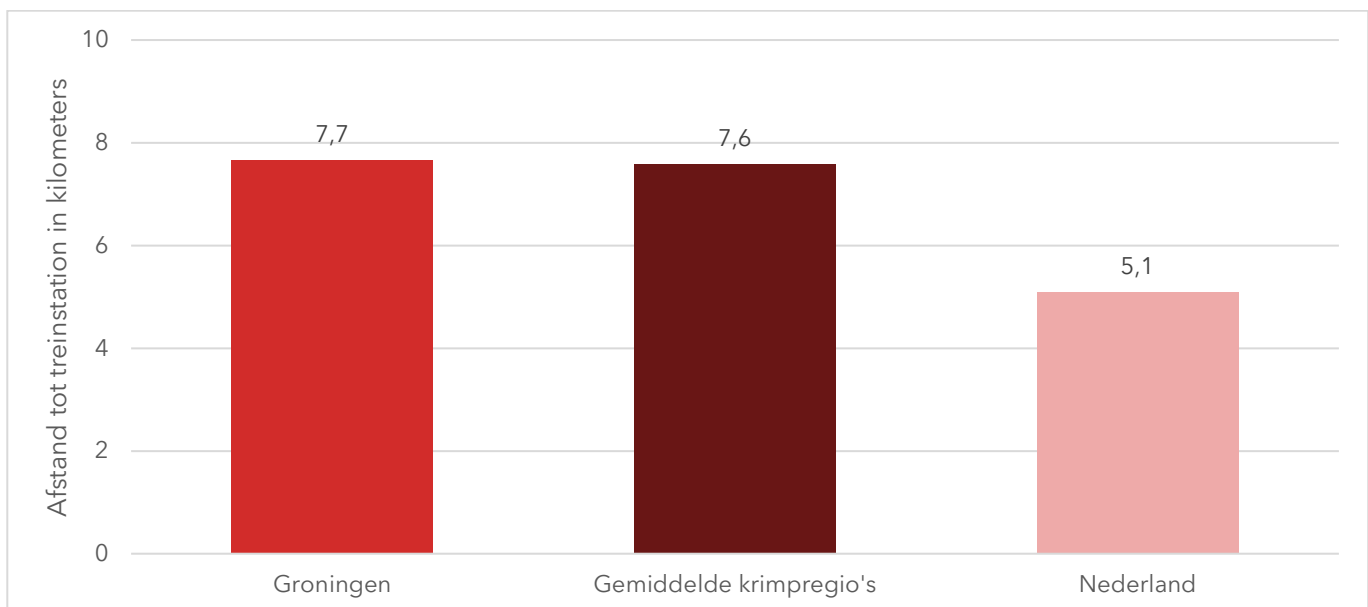
Noorderpoort	Stadskanaal	± 1 km (ca. 12 minuten lopen)	Direct voor de deur
Noorderpoort	Appingedam	±1 km (ca. 10 minuten lopen)	Direct voor de deur
Noorderpoort	Delfzijl	±1 km (ca. 10 minuten lopen)	Direct voor de deur
Noorderpoort	Veendam	±1,5 km (ca. 18 minuten lopen)	Direct voor de deur

Bron: Google Maps

Afstanden tot voorzieningen

- De afstand tot een treinstation is in de arbeidsmarkregio Groningen ongeveer anderhalf keer zo hoog als het landelijke gemiddelde (Figuur 22). De afstand is echter wel vergelijkbaar met de gemiddelde afstand in de krimpregio's (0,1 kilometer verschil).
- De afstand tot een ziekenhuis in Groningen ligt gemiddeld 1,6 kilometer hoger dan in andere krimpregio's (Figuur 23). De gemiddelde afstand is ruim drie kilometer groter dan gemiddeld in Nederland.
- De afstand tot de huisarts ligt in Groningen gemiddeld ook hoger dan in de rest van Nederland, maar in lijn met het gemiddelde van de 11 krimpregio's (Figuur 24). De verschillen in afstand zijn kleiner dan voor het treinstation en het ziekenhuis.

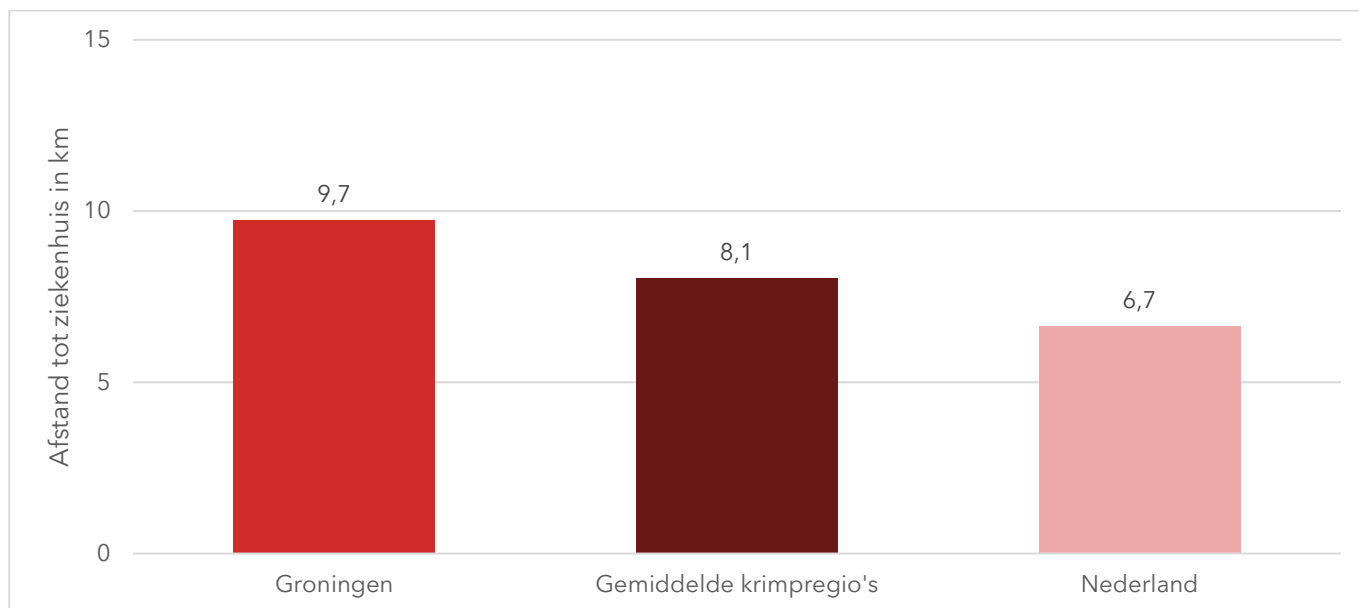
Figuur 22 De afstand tot een treinstation in Groningen is vergelijkbaar met de gemiddelde afstand in andere krimpregio's

Bron: CBS (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de gemiddelde afstand tot een treinstation voor de arbeidsmarkregio Groningen, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2023.

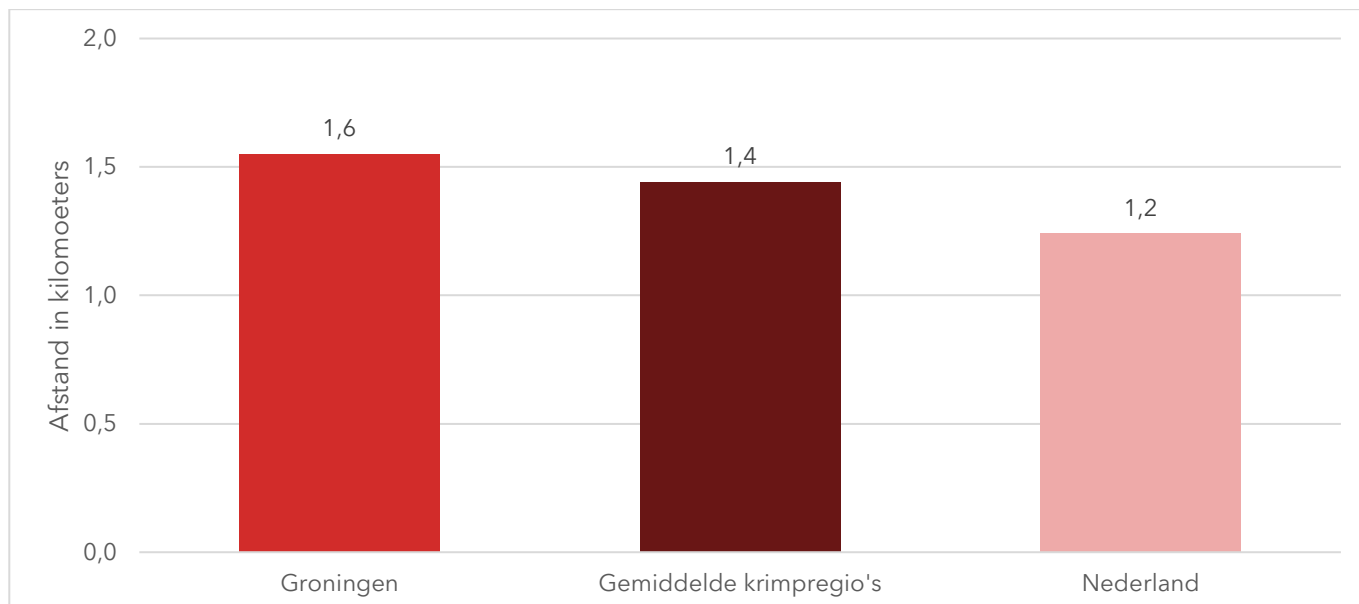
Figuur 23 De afstand tot een ziekenhuis in Groningen is 1,6 kilometer hoger dan de gemiddelde afstand in de krimpregio's en 3 kilometer hoger dan de gemiddelde afstand in Nederland

Bron: CBS (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de gemiddelde afstand tot een ziekenhuis voor de arbeidsmarktregio Groningen, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2023.

Figuur 24 De afstand tot een huisartsenpost in Groningen is hoger dan de gemiddelde afstand in de krimpregio's en hoger dan de gemiddelde afstand in Nederland

Bron: CBS (2023), bewerking SEO Economisch Onderzoek (2024)

Noot: Bovenstaande grafiek toont de gemiddelde afstand tot een huisartsenpost voor de arbeidsmarktregio Groningen, het gemiddelde van de elf krimpregio's en Nederland voor het jaar 2023.

Interregionale dynamiek

Overlap en interactie aangrenzende regio's

- Samenwerkingsagenda Nederland – Nedersaksen: Sinds 2020 werkt de provincie Groningen samen met de provincies Drenthe, Friesland, Overijssel en de Duitse deelstaat Nedersaksen. De focus ligt op het versterken van de economie en het bevorderen van duurzaamheid.¹⁰
- De provincie Groningen werkt aan een grensoverschrijdend project met Duitse overheden en private partijen om de treinverbinding tussen Groningen en Bremen te verbeteren.¹¹

Grensoverschrijdende arbeidsmarkten en pendelbewegingen

- De pendelbewegingen in Groningen zijn relatief beperkt. Slecht 12 procent van de inwoners van Groningen die in loondienst werken doen dit in een andere regio.
- De grootste groepen in- en uitstromers komen allebei uit de provincie Friesland en Drenthe.
- In totaal is het saldo voor Groningen negatief: er reizen ongeveer 2.800 mensen meer de arbeidsmarktregio uit dan in.¹²

¹⁰ Zie [Samenwerkingsagenda | Regio's aan de grens](#)

¹¹ Zie [Wunderline](#)

¹² Zie [Regio in beeld Groningen](#)